

Hemşirelik Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumları: Bir Sağlık Yüksekokulu Örneği*

Attitudes of Nursing Students towards Reading Habits: A Vocational School Sample

Mine AKÇAKAYA**, Turan DEMİR**, Seçil GÜNDOĞAN**, Arzu IŞIK**, Rukiye ŞENOL**, İmran TÜRKSOY**, Nigar YEŞİLYAPRAK**, Ayla KEÇECİ***, Serpil ÇELİK****, Özlem A. AKKAŞ*****

İletişim/Correspondence: Ayla KEÇECİ Adres/Adress: Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Konuralp/Düzce
Tel: 0 380 542 11 41/ 3401 E-mail: aylakececi@duzce.edu.tr

ÖZ

Amaç: Okuma alışkanlığının, bireylerin yaşamları boyunca elde ettikleri bilgileri, becerileri, anlayışları güçlendirip artıran ve aynı zamanda bu değerlerin bireysel ve toplumsal yaşama uyarlanmasına olanak sağladığı göz önünde bulundurulduğunda, konusu insan olan hemşirelik öğrencilerine ve dolayısıyla hemşirelik mesleğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle bu araştırma bir sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada bazı sosyo-demografik bilgilere yönelik anket formu ve Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, frekans, Varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis istatistik testleri uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %75.3’ü kız, %78.9’unun en çok roman ve hikaye türü kitaplar okuduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin bireysel gelişim amacıyla kitap okudukları, daha çok roman-hikaye türünde kitapları tercih ettikleri, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okumaya ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu, babanın eğitim durumunun okuma alışkanlığına ilişkin tutumları etkilediği ancak annenin eğitim durumunun, daha önce yaşanan yerin ve ekonomik gelirin okuma alışkanlığına ilişkin tutumları etkilemediği, genel olarak sınıf artıkça okuma alışkanlığına ilişkin tutumların olumlu yönde etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, hemşirelik, hemşirelik eğitimi.

*10. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi’nde poster bildiri olarak sunulmuştur; ** Öğrenci Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, *** Yrd. Doç. Dr. Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, **** Arş. Gör. Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, *****Öğr. Gör. Düzce Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü

Yazının gönderilme tarihi: 02.09.2011

Yazının basım için kabul tarihi: 06.03.2012

ABSTRACT

Aim: Considering the fact that it allows individuals to improve and enhance the knowledge, skills and understanding that they obtain throughout their lives and, at the same time, to adapt these values to individual and social life, reading habit is thought to contribute to nursing students and therefore to nursing profession, whose subject is human. Thus, this study was planned to determine the attitudes of the students of a health school of nursing towards reading habits.

Method: A socio-demographic information questionnaire and “the Attitude Scale towards Reading Habit” developed by Gömleksiz (2004) were used in the study. Data were analyzed through percentage, frequency, analysis of variance (ANOVA), Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis statistical tests.

Results: It was found that 75.3% of the students were female, 78.9 % of the students read novels and story type books.

Conclusions: It was found that nursing students read for personal development; they preferred novels and stories; female students had more positive attitudes about reading than male students; the father's level of education affected attitudes towards reading habit; but the mother's level of education, previous location of residence and financial income did not affect attitudes towards reading habit and, in general, attitudes about reading habit were affected in a positive way in later years of study.

Key Words: Reading, reading habit, nursing, nursing education.

GİRİŞ

Hızlı gelişim ve değişimlerin yaşandığı bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde, değişen koşul ve şartlara uyum sağlayacak bireylerin yetiştirilmesi ön plana çıkmıştır. Günümüzün ihtiyaç duyduğu bireylerin çağı yakalayabilmek için entelektüel becerilerinin istenen düzeye getirilmesi ve toplum yararına sunulması son derece önemlidir. Yaşadığımız zamana ayak uydurarak uyum sağlayabilmek ve yaşam boyu öğrenmeyi sürdürebilmek için olmazsa olmazlar arasında yer alan okuma sürecini başarı ile gerçekleştirebilen birey; eleştirel düşünebilme, etkili kişilerarası ilişkiler kurabilme, dış dünyayı araştırabilme, anlatabilme ve yorumlayabilme yeterliliklerini de kazanmış demektir (Acıyan 2008; Geçgel ve Burgul 2010; Kurulgan ve Çekerol 2008). Eğitim sistemlerinin de en temel amacı bu yeterliliklere sahip bireylerin topluma kazandırılmasıdır. Bu becerilerin istenilen ölçülerde geliştirilmesi için öncelikle okuma zevkinin ve alışkanlığının verilmesi gerekmektedir (Akça 2008).

Okuma, zihinde yeni düşünceler yaratan ve çeşitli gelişme aşamalarından oluşan karmaşık bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Geçgel ve Burgul 2010; Yılmaz

2010). Alışkanlık ise öğrenilen ve her durumda otomatik olarak gerçekleştirilecek şekilde pekiştirilen karakteristik davranış biçimidir. Bilgi edinmenin temel yolu olan okuma, alışkanlık haline dönüştüğünde “okuma alışkanlığı” kavramı ortaya çıkmaktadır. Okuma alışkanlığı; bireyin bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu okuma eylemini yaşam boyu, sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesidir (Yılmaz, Köse ve Korkut 2009).

Toplumsal, ekonomik, kültürel ve psikolojik birçok boyutunun yanı sıra vazgeçilmez bir eğitim aracı olan okuma (Coşkun 2003; Geçgel ve Burgul 2009), meslek bilgisini arttırmak, güncel olayları takip etmek, entelektüel yetenekleri ve özel ilgileri geliştirmek vb. çok çeşitli amaçlarla gerçekleştirilmektedir. Hangi amaçla gerçekleşirse gerçekleşsin okumada temel unsur okurla bir iletişim köprüsü kurmaktır. Geçmiş yaşantılar aracılığıyla oluşan bilgi, kültürel birikim, inançlar, değer yargıları, beklentiler gibi birçok faktör bu iletişimin gerçekleşmesinde etkilidir. Var olan yaşantıların okuma becerisinde etkili olması gibi okuma da yaşamı yakından etkilemektedir. Özellikle küçük yaşlarda kazanılan okuma alışkanlığı ve çeşitliliği, bireylerin zihinsel gelişimi ve sosyal olgunlaşmasında çok önemli bir etkiye sahiptir (Coşkun 2003).

Eğitim-öğretimin son basamağı olan üniversiteler, bildiği gibi nitelikli insan gücü yetiştirme gibi klasik amaç ve görevlerinin yanı sıra araştırma yapma, bilgi üretme, yayma ve koruma, toplum önderliği yapma ve kamuoyu oluşturma amaçlarını da üstlenmiş özert kuruluşlardır. Bu özellikleri ve fonksiyonları çerçevesinde gençleri yetiştiren üniversite kurumu, toplumun dinamizmini oluşturan ve önemli sorumluluklar taşıyan organizasyonlardır. Bu nedenle üniversite öğrencisinin; araştıran, sorgulayan, tartışan, fikir üreten ve böylece öğrenen bir kimse olması gerekmektedir (Yılmaz ve ark. 2009). Daha sağlıklı bir toplum oluşturmak için toplumdaki her birey için gerekli olan okuma alışkanlığı, üniversite öğrencileri için daha da önem kazanmaktadır. Çünkü üniversite gençliği bir ülkenin aydın kesimini oluşturmaktadır (Yılmaz ve ark. 2009).

Dünyadaki değişim ve gelişimlere paralel olarak sağlık sistemindeki yapılanmalar üniversite düzeyinde eğitim verilen hemşirelerin de gelişmeleri takip ederek uygulamalarını yeniden gözden geçirmesini zorunlu kılmaktadır. Gelişim ve değişimin takip edilmesi için, belirli davranış ve alışkanlıkların yerleştiği üniversite döneminde, geleceğin hemşirelerinin kitap okuma alışkanlıkları geliştirilerek entelektüel açıdan gelişimleri desteklenmelidir. Bilgiyi elde etme ve algılama sürecinde önemli yeri olan okuma alışkanlığı, hemşirelik öğrencilerinin entelektüel gelişiminin yanı sıra; durumları algılama, eleştirel düşünme, analiz edebilme, sentez edebilme, yorumlayabilme, problem çözme yeteneklerinin gelişimine de katkı sağlayacaktır (Cook 2006; Davies, Urguhart, Smith, Massiter ve Hepworth 1997; Yılmaz 2010).

Özellikle kanıta dayalı uygulamaların yer aldığı hızlı bilimsel teknolojik gelişmelerin yaşandığı günümüzde kitap okuma alışkanlığı istenilen yeterlikte hemşirelerin yetiştirilebilmesi için önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı bilimsel bilgi ve eleştirel düşünme yeteneğine sahip, entelektüel becerileri gelişmiş ve duyarlı hemşirelerin gelişimi için önemli olarak görülen okumaya ilişkin hemşirelik öğrencilerinin tutumlarını belirlemek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmektir.

YÖNTEM

Amaç

Bu araştırma, bir Sağlık Yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin duyuşsal özelliklerini, kitap okumaya yönelik tutumlarını, düşünce ve görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında bir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem ilgili yüksekokulun hemşirelik bölümünün 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine gönüllülük esasına dayandırılarak uygulanmıştır. Araştırma, 210 öğrencinin 194'üne ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada evrenin % 92'sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Formları

Araştırmada öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerini içeren soru formu ve Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçekteki seçenekler Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum biçiminde sıralanmıştır. Ölçek toplam 30 maddeden oluşmakta ve bu maddelerin 21'i olumlu, 9'u olumsuz tutum ve düşünceleri yansıtmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Ölçek; sevgi, alışkanlık, gereklilik, etki, istek ve yarar olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Aşağıda ölçeğin alt boyutlarına ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Sevgi: Okuma alışkanlığı, bireyin bir gereksinim ve sevgi kaynağı olarak algılanması sonucu, okumayı yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde ve eleştirici-irdeleyici bir şekilde gerçekleştirmesidir. Okuma alışkanlığının ve kitap sevgisinin, ilerleyen yaşlarda kalıcı olabilmesi için erken yaşlarda kazanılması gerekmektedir. Bireyler öncelikle ebeveyn ve öğretmen, daha genel olarak aile büyükleri, yakınları ve kütüphaneciler gibi yaşam alanlarının içinde olan kişileri kendilerine örnek

olarak okuma alışkanlığı kazanmaktadırlar. Bu nedenle okuyan ve okumaya teşvik eden ebeveyn ve ebeveyn figürlerinin, okumayı seven ve alışkanlık haline getiren yüksek bir toplum yaratmada önemli rolleri bulunmaktadır (Acıyan 2008; Odabaş, Odabaş ve Polat 2008).

Alışkanlık: Alışkanlık, öğrenilen ve her durumda otomatik olarak gerçekleştirilecek şekilde pekiştirilen karakteristik davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bilgi edinmenin temel yolu olan okuma, alışkanlık haline dönüştüğünde “okuma alışkanlığı” kavramı ortaya çıkmaktadır (Yılmaz ve ark. 2009). Okumanın alışkanlık olarak nitelendirilebilmesi için bu eylemin belli bir sürekliliğe sahip olması, farklı görüşler ve kaynaklara bağlı olarak sürdürülmesi, etkin bir okuma sürecine bağlı olması ve aynı zamanda okunanların eleştirel bir bakış açısı ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumda okuma alışkanlığı, insanların okuma eylemini bireysel gereksinimlerin bir gereği olarak sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde sürdürmesidir (Odabaş ve ark. 2008; Yılmaz ve ark. 2009).

Gereklilik: Okuma, sözcük hazinesinin geliştirilmesi, yazma alışkanlığının kazandırılması, zihni faaliyetleri geliştirerek insana olayları çok yönlü değerlendirme fırsatı sunması için gereklidir. İnsan okuyarak farklı yeteneklerini de keşfeder. Okuyan insan kendini günlük hayatın tekdüzeliğinden kurtardığı gibi hayata da anlamlı bakar. Okumak insanı olgunlaştırır, konuşmak ustalaştırır, yazmak ise daha somut bir bilgi sağlar. Kısaca, okuma her yüzyılda olduğu gibi günümüzde de aydınlanmanın, bilgilenmenin, özgürce düşünmenin, bireyin varoluş nedenini anlamasının tek ve en etkin yolu olduğunu dile getirir. Bireyin anlama gücünü geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren okuma, öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle okuma son derece önemli bir gereklilik olarak değerlendirilebilir (Acıyan 2008).

İstek: Kitap okuma alışkanlığının kazanılması için; bireyin öncelikle okuma eyleminin önemini fark ederek, bu farkındalığın ilgiye dönüştürmesi gerekmektedir. Birey ilgiye dönüşen bu olguyu incelemeye başlayacak, sonrasında okuma eylemini gerçekleştirecek ve bu eylemi benimseyecektir. Sonuç olarak kolaylıkla

ve istekle devam ettirecek, okumayı yaşam tarzı olarak benimseyecektir (Acıyan 2008).

Etki: Bireyin okuma alışkanlığı birey, aile, toplum gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Bireyin eleştirel bir yaklaşımla okuma yapabilmesi için, fiziksel ve ruhsal olarak okuma eylemine uygun şartlar içinde bulunması gerekmektedir. Okurken, anlamayı, düşünmeyi ve yorumlamayı engelleyen dış etkenlerden uzak durulması etkin okumanın gereklerinden biridir. (Odabaş ve ark. 2008).

Yarar: Kitap okuma alışkanlığı, eleştirel düşüncüyü diri tutan ve bireyin tüm yaşamı boyunca kullanacağı bir etkinlik olarak görülmektedir. Okuma alışkanlığı, beyin gelişimi ve düşünme sistematığının kazanılması açısından bireye önemli yararlar sağlamaktadır. Okuma alışkanlığı bireylere, yaşamın farkına varma, yeni bilgilere ulaşma, olayları sentezleyip analiz etme, yorumlama, değerlendirme becerilerini kazandırmakta ve bireylerin konuşma becerisi, kendini ifade edebilme gibi iletişim becerilerini geliştirmektedir. Bununla beraber okuma alışkanlığı, zeka gelişimi, akademik başarı, entelektüel gelişim alanlarına katkı sağladığı gibi nesnel, özgür ve eleştirel düşünebilen, yaratıcı, üretken, kendine güvenen, farklı bakış açılarına sahip, duygu, düşünce ufku geniş bireyler yetişmesine yardımcı olarak sosyokültürel gelişime de katkı sağlamaktadır (Odabaş ve ark. 2008; Yılmaz 2010).

Verilerin Analizi

Veriler bilgisayar paket programı (16.0 versiyonu) kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sırasında, yüzde, frekans, Varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis istatistik testleri kullanılmıştır. Veriler %95 güven aralığında değerlendirilmiştir.

Sınırlılıklar

Araştırma öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik soru formu ve kitap okumaya ilişkin duyuşsal özelliklerini ölçmek amacıyla geliştirilen tutum ölçeğindeki maddeler ile ayrıca araştırmanın yapıldığı bir Sağlık Yüksek Okulu ile sınırlıdır.

BULGULAR

Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ve kitap okumaya ilişkin tutumlarına yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri (N=194)

SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER	n	%
Cinsiyet		
Kız	146	75,3
Erkek	48	24,7
SINIF		
1. sınıf	61	31,4
2. sınıf	52	26,8
3. sınıf	42	21,6
4. sınıf	39	20,1
Annenin eğitim düzeyi		
Okur-yazar değil	17	8,8
Okur-yazar	20	10,3
İlköğretim	121	62,4
Lise	29	14,9
Üniversite	7	3,6
Babanın eğitim düzeyi		
Okur-yazar	15	7,7
İlköğretim	97	50,0
Lise	53	27,3
Üniversite	29	14,9
Ekonomik durum		
İyi	65	33,5
Orta	120	61,9
Kötü	9	4,6
Gelinen yer		
Büyükşehir	98	50,5
İlçe/kasaba	58	29,9
Köy	28	14,4
Diğer	10	5,2
Öğrencilerin yaş ortalaması	20, 46 ± 1,83	
Öğrencilerin akademik ortalaması	2, 30 ± 0,45	

Tablo 1'e göre öğrencilerin %75,3'ünü kız, %31,4'ünün 1. sınıf, %62,4'ünün annesinin ve %50'sinin babasının ilköğretim mezunu, %61,9'unun ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu ve %50,5'inin büyükşehirden geldiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Kitap Okuma Durumlarına İlişkin Bazı Bulgular

DEĞİŞKENLER	n	%
Yakınlarda kütüphane bulunma durumu		
Evet	152	78,4
Hayır	42	21,6
En son kitap okuma süresi		
1 hafta	91	46,9
1 ay	61	31,4
3-4 ay	23	11,9
1 yıl	10	5,2
Daha fazla	9	4,6
Okunan kitap türü		
Roman-hikaye	153	78,9
Psikoloji-felsefe	16	8,2
Makale-deneme	19	9,8
Şiir	5	2,6
Anı	1	,5
Kitap okumayı sevdiiren kişi		
Öğretmenler	26	13,4
Arkadaşlar	10	5,2
Anne-baba	21	10,8
Kişinin istekli olması	129	66,5
Gazete-dergi	8	4,1

Öğrencilerin %78,4'ünün yakınlarda bir kütüphane bulunduğu, %46,9'unun en son bir hafta önce kitap okuduğu ve %78,9'unun en çok roman-hikaye türünde kitaplar okumayı tercih ettikleri belirlenmiş olup; %66,5'i kitap okuma sevgisinin kişinin istekli olmasına bağlı olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin Sınıflarına Göre Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumları Arasındaki Farkın Analizi

BOYUTLAR	SINIFLAR				F	p	Farkın Kaynağı
	I.Sınıf (n: 61)	II. Sınıf (n:52)	III. Sınıf (n:42)	IV. Sınıf (n: 39)			
	X ± SD	X ± SD	X ± SD	X ± SD			
Sevgi	26,75±4,97	27,77±5,11	28,45±4,69	27,90±5,87	,996	,396	
Alışkanlık	15,77±3,13	16,48±2,95	16,83±2,44	16,49±3,09	1,233	,299	
Gereklilik	15,00±2,37	15,65±2,00	15,38±1,96	15,82±2,09	1,461	,226	
İstek	10,80±3,25	11,87±2,22	11,93±2,75	11,85±2,25	2,219	,087	
Etki	15,69±3,86	16,27±2,96	16,45±2,80	16,10±2,72	,554	,646	
Yarar	32,13±8,29	34,71±6,53	35,59±4,71	34,95±4,72	2,969	,033	1-3

Tablo 5. Hemşirelik Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumları Arasındaki Farkın Analizi

BOYUTLAR	BABANIN EĞİTİM DURUMU				X _{KW}	p	Farkın Kaynağı
	Okur-yazar (n:15)	İlköğretim (n:97)	Lise (n:53)	Üniversite (n:29)			
	X ± SD	X ± SD	X ± SD	X ± SD			
Sevgi	27,93±5,47	27,12±5,34	28,30±4,73	27,90±5,09	1,843	,606	
Alışkanlık	16,93±2,63	16,10±2,96	16,40±3,19	16,69±2,58	1,653	,647	
Gereklilik	15,87±2,26	15,39±2,24	15,28±2,21	15,55±1,57	,225	,973	
İstek	11,73±2,63	11,51±2,49	11,47±3,26	11,68±2,59	,638	,888	
Etki	15,33±,77	16,04±3,07	16,55±3,93	15,83±2,09	9,348	,025	1-3
Yarar	33,53±6,29	33,78±6,19	34,51±8,43	34,97±4,03	5,916	,116	

Araştırmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin sevgi, alışkanlık, istek, etki, yarar boyutlarında kız öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Tablo 4’de öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin yalnızca yarar boyutunda 1. ve 3. sınıflar arasında 3.sınıflar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek ve etki boyutlarında ise tüm sınıf öğrencilerinin görüşleri benzerdir.

Babanın eğitim durumuna göre okuma alışkanlığına ilişkin tutumlar arasında etki boyutunda okur-yazar ile lise mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı fark saptanmıştır ($p < .05$). Sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek ve yarar boyutlarında ise babanın eğitim du-

rumuna göre öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları benzerdir.

Hemşirelik öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları, daha önce yaşadıkları yer ve ekonomik durum ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$).

TARTIŞMA

Bu araştırmanın sonuçları hemşirelik öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını gösterdi. Öğrencilerin %78,4’ ünün yakınlarında bir kütüphane bulunmaktadır. Ülkemizde Kültür Bakanlığı tarafından yapılan bir araştırmada da benzer şekilde halkın büyük çoğunluğu kütüphanelerin varlığından haberdardır (Türkiye Okuma Kültürü Haritası 2011).

Hemşirelik öğrencilerinin %46,9' u en son bir hafta önce kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç Kurulgan ve Çekerol (2008)'in üniversite öğrencilerinin yarıya yakın bir bölümünün en son bir hafta önce kitap okuduklarına ilişkin bulgusuyla paraleldir. Buradan hareketle hemşirelik öğrencilerinin kitap okuma düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

Hemşirelik öğrencilerinin %78,9'unun en çok roman-hikaye türünde kitaplar okumayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuç Yılmaz ve ark. (2009) ile Geçgel ve Burgul (2009)'un çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Yine Milli Eğitim Bakanlığı (2011)'nin ve Kültür Bakanlığı (2011)'nin öğrencilerin okuma düzeyleri üzerine yaptıkları araştırmada en çok okunan kitap türünün roman olduğu belirlenmiştir. Diğer üniversite öğrencileri ve toplumun kitap okuma tercihleri göz önüne alındığında hemşirelik öğrencilerin de daha çok kurgu üzerine kurulu kitapları okumayı sevdiğikleri söylenebilir. Bilindiği üzere roman, yapı olarak iç içe geçmiş birçok öyküden oluşmakta ve anlatılanların çoğu hayal ürünü olmasına rağmen okuyucuyu gerçekmişçesine etkiler. Diğer türler arasında okuyucu romanı severek okur, çünkü anlatılanlarda kendinden ya da çevresinden bir şeyler bulur (Düz yazı türleri 2011). Bu nedenle öğrencilerin daha çok roman okumayı tercih ettikleri söylenebilir.

Hemşirelik öğrencilerinin %66,5'i kitap okuma sevgisinin kişinin istekli olmasına bağlı olduğunu düşünmektedirler. Can, Türkyılmaz ve Karadeniz (2010) ile Geçgel ve Burgul (2009)'un çalışmalarında da benzer şekilde öğrencilerin okuma nedenleri arasında en yüksek oran kendini geliştirmek amacıyla bir şeyler öğrenmek isteği olarak belirlenmiştir. Yine Yılmaz ve ark. (2009)'nin araştırmasında da benzer şekilde okuma amaçları arasında bireysel isteği vurgulayan okumaktan hoşlanmanın etkili olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin sevgi, alışkanlık, istek, etki, yarar boyutlarında kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Türkiye'de yürütülen

araştırmalarda kız öğrencilerin erkeklere göre daha fazla kitap okuduğu, kitap okumak için daha fazla süre ayırdıkları, kitap almaya daha fazla para ayırdıkları vb. belirlenmiş olup, elde edilen bu sonuç diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Arslantürk ve Saracaloğlu 2010; Can ve ark. 2010; Mavi ve Çetin 2010). Ancak her iki grupta gereklilik boyutunda anlamlı farkın çıkmaması okumanın bir gereklilik olduğuna ilişkin görüşlerin benzer olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin yarar boyutunda 1. ve 3. sınıflar arasında 3.sınıflar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Bu bulgu Odabaş ve ark. (2008)'nin üniversite öğrenimlerinin ilk yıllarında daha az okuyan öğrencilerin son yıllara doğru okuma eğilimlerinin arttığı bulgusuyla benzerdir. Öğrencilerin sınıfları arttıkça özellikle yarar boyutunda anlamlı farkın olması ve okuma eğilimlerinin artması, hemşirelik eğitiminde klinik becerilerin yanı sıra entelektüel becerilerin geliştirilmesine yönelik inancın öğrenciler tarafından da benimsenmesi açısından oldukça sevindiricidir. Ancak dördüncü sınıfta anlamlı olmamakla beraber kitap okumaya ilişkin tutumların azalması düşündürücüdür.

Babanın eğitim durumuna göre okuma alışkanlığına ilişkin tutumlar arasında etki boyutunda okur-yazar ile lise mezunları arasında lise mezunları lehine anlamlı fark saptanmıştır ($p< .05$). Can ve ark. (2010)'nin ve Coşkun (2003)'un çalışmalarında da benzer şekilde babanın eğitim durumu ile okuma sıklığı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Yine Odabaş ve ark. (2008)'nin çalışmasında da anne-baba eğitimi arttıkça çocukların okuma sıklıklarının da arttığı belirlenmiştir. Öte yandan babanın eğitim durumunun okuma alışkanlıkları üzerinde etkisi olmadığını belirten bazı çalışmalar da bulunmaktadır. Kurulgan ve Çekerol (2008) çalışmasında babanın eğitim durumunun okuma sıklığını etkilemediği belirlenmiştir. Buradan hareketle konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Annenin eğitim durumu ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bunun yanı sıra annenin eğitim durumunun okuma alışkanlığına etkisini gösteren farklı araştırma bulgularına da rastlanmaktadır. Coşkun (2003)'ün çalışmasında annenin eğitim durumunun okuma alışkanlığını etkilediği, Kurulgan ve Çekerol (2008) çalışmasında ise annenin eğitim durumunun okuma sıklığını etkilemediği belirlenmiştir. Buradan hareketle konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Ekonomik durum ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Odabaş ve ark. (2008)'nin çalışmasında öğrencilerin okuma alışkanlığına etki eden faktörler arasında ekonomik durum ikinci sırada yer almaktadır. Can ve ark. (2010)'nin çalışmasında ise ekonomik gelirin okuma sıklığını etkilemediği belirlenmiştir. Buradan hareketle ekonomik gelirin bazı bireylerin okuma alışkanlığını olumsuz yönde etkileyebilecek bir faktör, bazı bireyler için ise ekonomik gelir düşük olsa bile, her şekilde kitap alıp okumak için fırsatlar yaratılabilirdiği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan tanımlayıcı türdeki araştırmaya katılan öğrencilerin;

- Bireysel gelişim amacıyla kitap okudukları,
- Tercih edilen kitap türünün daha çok roman-hikaye kitapları olduğu,
- Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okumaya ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu,
- Babanın eğitim durumunun okuma alışkanlığına ilişkin tutumları etkilediği,
- Annenin eğitim durumunun, daha önce yaşanan yerin ve ekonomik gelirin okuma alışkanlığına ilişkin tutumları etkilemediği,
- Genel olarak sınıf artıçça okuma alışkanlığına ilişkin tutumların olumlu yönde etkilendiği belirlenmiştir.

Sonuç olarak; öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını daha da pekiştirmelerine yardımcı olacak okuma etkinliklerinin düzenlenmesi, öğrencilere bazı alanlarda yazılmış kitapların ücretsiz dağıtımının yapılmasının sağlanması, bölüm içi gazetelerde kitap tanıtım sayfasının oluşturulması, üst sınıf öğrencilerle okuma ile ilgili etkileşimlerin artırılmasına olanak sağlayacak etkinliklerin düzenlenmesi, hemşireliğe özgü bilimsel ve mesleki kaynakların tartışılacağı ortamların yaratılması, günlük gazetelerin ve çeşitli kitapların öğrenci kantinlerinde bulundurularak öğrencilerin kolay ulaşımının sağlanması, önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acıyan, A. A. (2008). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Akça, Ç. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada Türkçe öğretmenlerinin rolü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Arslantürk, E., Saracaloğlu A. S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1): 155-176.
- Can, R., Türkyılmaz, M., Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(3): 1-21
- Cook, J. D. M. (2006). The relationship between reading comprehension skill assessment methods and academic success for first semester students in a selected bachelor of science in nursing program in Texas. A Dissertation of Doctorate, A&M University, Texas.
- Coşkun, E. (2003). Çeşitli değişkenlere göre lise öğrencilerinin etkili okuma becerileri ve bazı öneriler. TÜBAR-XIII: 101-130.
- Davies, R., Urguhart, C., Smith, J., Massiter, C., Hepworth, J. B. (1997). Establishing the value of information to nursing continuing education report of the evince project. British Library Research and Innovation Centre. 7 th Asian Pasific Sepecials, Health and Law Librarians' Conference & Exhibition 12-16 October 1997, Perth WA. http://www.alia.org.au/groups/healthnat/pubs/docs/1997_September_HLSNN.pdf, (05.07.2011).
- Geçgel, H., Burgul, F. (2009). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okuma ilgi alanları (Çanakkale örneği). TÜBAV Bilim Dergisi, 2(3): 341-353.

Gömlüksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2): 185-195.

Kurulgan, M., Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2): 237-258.

Mavi, H. F., Çetin, B. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının kitap okumaya ilişkin görüş ve tutumlarının değerlendirilmesi. *BESBD*, 4(1): 1-11

Odabaş, H., Odabaş, Z. Y., Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 431 – 465.

Yılmaz, D. E. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, B., Köse, E., Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1): 22-51

Öğrencilerin okuma düzeyleri. (2007). T.C.Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED), http://egitek.meb.gov.tr/tamamlanan/okuma_duzey.pdf (05.07.2011).

Türkiye Okuma Kültürü Haritası (2011). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, <http://basin.kulturturizm.gov.tr/TR,7074/turkiye-okuma-kulturu-haritasi-arastirmasi-sonuclari-ac.html> (05.07.2011).

Düzyazı Türleri: Roman (2011). http://www.edebiyol.com/roman_turu.html (05.07.2011).